

Міністерство освіти і науки України
Департамент культури і туризму Запорізької міської ради
Комунальне підприємство «Туристичний інформаційний центр»
Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України, м. Київ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія», м. Запоріжжя
Запорізький національний університет
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ
Одеський національний морський університет, м. Одеса

Туристичний
Інформаційний
Центр

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ, ТУРИЗМУ ТА
РЕКРЕАЦІЇ»
МАТЕРІАЛИ**

**І Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених
(Запоріжжя, 23 жовтня 2025 року)**

Міністерство освіти і науки України
Департамент культури і туризму Запорізької міської ради
Комунальне підприємство «Туристичний інформаційний центр»
Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України, м. Київ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія», м. Запоріжжя
Запорізький національний університет
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ
Одеський національний морський університет, м. Одеса

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ, ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ»

МАТЕРІАЛИ

I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої
освіти і молодих учених

Запоріжжя, 2025

УДК 338.48(08)+796/799(08)

A43

Рекомендовано до видання Вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(протокол №5 від 02.12.2025 р.)

Редакційна колегія:

Зайцева Валентина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу НУ «Запорізька політехніка»;

Шелеметьєва Тетяна Вячеславівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу Національного університету «Запорізька політехніка»;

Безхлібна Анастасія Павлівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу Національного університету «Запорізька політехніка».

A43 Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери гостинності, туризму та рекреації: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 23 жовтня 2025 р. : колектив авторів ; за заг. ред. проф. В.М. Зайцевої ; [Електронний ресурс] Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. екрана. 593 с.

ISBN 978-617-529-523-6

У збірці представлені матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери гостинності, туризму та рекреації», яка проводилася кафедрою туристичного, готельного та ресторанного бізнесу Національного університету «Запорізька політехніка». В них відображені наукові напрацювання учасників, спрямовані на комплексне дослідження сучасних тенденцій розвитку готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, ролі місцевих спільнот у формуванні туристичного потенціалу в умовах воєнного та повоєнного періоду, а також пошуку ефективних механізмів відновлення індустрії гостинності. Призначені для студентів, аспірантів, молодих учених, науково-педагогічних працівників, а також фахівців і практиків туристичної, готельно-ресторанної та рекреаційної галузей. Вони можуть бути корисними для всіх, хто цікавиться сучасними науковими дослідженнями, інноваційними підходами та тенденціями розвитку сфери гостинності й туризму в Україні та світі.

УДК 338.48(08)+796/799(08)

ISBN 978-617-529-523-6

© Національний університет
«Запорізька політехніка», 2025

КУЛІНАРНІ ТРЕНДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	
Чернега Д.О., Ставська Ю.В.	185
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ТЕХНОЛОГІЇ СОУСІВ СЕКТОРУ HoReCa	
Шефер Ю.О., Крамаренко Д.П.	189
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	
Шишкіна О.О., Траченко Л.А.	193
СУЧАСНА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	
Ющенко Я.О., Шелеметьєва Т.В.	195
ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМОК 2. «ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМІ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ»	199
ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ НОРВЕГІЇ	
Аксьонов С.С., Корнієнко О.М.	199
ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ	
Ахмедова Д.М., Гресь-Євреїнова С.В.	202
АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	
Бастаногова М.Т., Тютюнник Ю.М.	205
ГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК ПРИВАБЛИВОСТІ ДЕСТИНАЦІЇ: МАРКЕТИНГОВИЙ ПІДХІД	
Блюсюк І.І., Долинська О.О.	209
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ РЕКЛАМНІ СТРАТЕГІЇ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	
Бондарчук Е., Трішкіна Н.І.	212
МАРКО ПОЛО – ОДИН ІЗ НАЙВІДОМШИХ МАНДРІВНИКІВ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ	
Боровик А.О., Віндюк А.В.	216
СТРАТЕГІЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ	
Боровик А.О., Корнієнко О.М.	218
СТРАХУВАННЯ У ТУРИЗМІ: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ	
Виговська Є.І., Кізюн А.Г.	221
СТВОРЕННЯ БРЕНДУ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ НА ОСНОВІ ЛОКАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	
Воробйова Б.О., Ставська Ю.В.	224
БЕНЧМАРКІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ	

перебуває на етапі трансформації: із традиційних підходів – до більш функціонального й спеціалізованого обліку, що відповідає специфіці галузі. Проте існує значний розрив між існуючою практикою та сучасними вимогами – що породжує ризики для фінансової стабільності підприємств і подальшого розвитку галузі. Усунення цих розривів є необхідним кроком для підвищення конкурентоспроможності готельно-ресторанного бізнесу України та створення стабільної фінансової основи для відновлення й росту після криз.

Список використаних джерел:

1. Гресь-Євреїнова С. В., Шелеметьєва Т. В., Мамотенко Д. Ю. Бухгалтерський облік туристичних та готельно-ресторанних підприємств. Навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 233 с.
2. Язіна В. А., Стоянов Г. С., Іванцов С. В. Сучасні методики оцінки фінансового потенціалу підприємства індустрії туризму та сфери гостинності. *Актуальні проблеми економіки*. 2022. № 10–11 (256–257). С. 161–165. URL: https://eco-science.net/wpcontent/uploads/2022/10/10.22._topic_Viktoriiia-A.-Yazina-Herman-S.-Stoian (дата звернення: 08.10.2025).
3. Шелеметьєва Т. В., Гресь-Євреїнова С. В., Мамотенко Д. Ю. Особливості бухгалтерського обліку витрат туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. *Інфраструктура ринку*. 2022. №66. С. 225–230. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct66-39> (дата звернення: 08.10.2025).

УДК 338.48

Бастаногова М.Т.¹, Тютюнник Ю.М.²

¹ студентка, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

² канд. екон. наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТУРИЗМУ

У сучасних умовах економічного розвитку важливою складовою аналізу туристичної діяльності є аналіз фінансових результатів та рентабельності підприємств сфери туризму. Туризм – це галузь, яка активно розвивається, але разом із розвитком має високий рівень ризику через сезонність, нестабільність економіки та змінність попиту. Саме тому для оцінювання ефективності та стабільності роботи туристичних підприємств використовують комплексний підхід до аналізу фінансових показників. Це дозволяє не лише оцінити, як підприємство використовує свої ресурси, а й виявити резерви для підвищення рентабельності та забезпечення стійкого розвитку.

Фінансові результати – це своєрідне «дзеркало» ефективності діяльності підприємства. Вони допомагають побачити, наскільки компанія здатна отримувати прибуток від своєї роботи. Основними показниками тут є дохід (виручка) від надання послуг, витрати на їхню організацію та прибуток або збиток, який утворюється як різниця між доходами та витратами [1].

Для туристичних компаній доходи формуються, перш за все, за рахунок реалізації туристичних продуктів – як власних, так і придбаних у партнерів. До джерел доходу також відносяться організація екскурсій, продаж авіаквитків, страхування туристів, оренда транспорту та інші. Також вагому частку становлять і комісійні винагороди, які турагенти отримують за посередництво між клієнтами та туроператорами.

У той же час витрати туристичних підприємств поділяються на прямі (пов'язані безпосередньо з організацією туру: транспорт, проживання, харчування, екскурсії) та непрямі (заробітна плата, оренда офісів, реклама, податки) [2]. Рациональне управління витратами має велике значення, адже саме воно дозволяє збільшувати прибутки без необхідності суттєвого збільшення доходів.

Оцінити ефективність використання ресурсів допомагають показники рентабельності, зокрема [3]:

- рентабельність продажів – показує, скільки прибутку припадає на кожну гривню виручки;

- рентабельність активів – відображає наскільки ефективно використовується все майно компанії;

- рентабельність власного капіталу – демонструє, як працює капітал власників на отримання прибутку.

Окрему увагу слід приділити сезонності туристичного бізнесу. У пік сезону (літо, святкові періоди) компанії заробляють основну частину прибутку, а в міжсезоння спостерігається спад активності. Це вимагає ретельного фінансового планування, створення резервів і пошуку додаткових джерел доходів, наприклад, організації зимових або оздоровчих турів, які можуть не тільки убезпечити від збитків, а також принести дохід [4].

Фінансові результати туристичних компаній також залежать від ряду зовнішніх чинників, серед яких важливо виділити основні, а саме:

- загальна економічна ситуація (доходи населення, інфляція, валютні коливання);

- політична стабільність (війни, кризи, катастрофи);

- рівень конкуренції;

- технологічний розвиток (автоматизація процесів, онлайн-букінг);

- якість обслуговування клієнтів, яка впливає на репутацію й повторні звернення.

Для глибшого розуміння ситуації корисно проводити не лише поточний аналіз, а й порівняльний аналіз (зіставлення між собою показників за різний період часу) та факторний аналіз (виявлення фактору або факторів, які безпосередньо вплинули на результативні показники). Наприклад, зростання обсягів продажів – це позитивний сигнал, навіть якщо собівартість не змінилася. А от зростання витрат на рекламу без відповідного приросту клієнтів – навпаки, зменшує рентабельність.

Фінансовий аналіз допомагає керівництву виявити слабкі місця, визначити найбільш прибуткові напрямки діяльності та ухвалити зважені рішення щодо покращення загального стану компанії [5]. Але при цьому не можна не зважати на те, що туризм – галузь, надзвичайно чутлива до зовнішніх

впливів. Серед основних ризиків для туристичних компаній можна виокремити:

- сезонність, яка призводить до нерівномірного доходу протягом року;
- валютні коливання, які впливають на ціни та собівартість;
- зміни в законодавстві;
- політичні та економічні кризи;
- зростання конкуренції;
- низький рівень інновацій та цифрових рішень.

Такі ризики знижують прибутковість, збільшують витрати й можуть призвести до втрати клієнтів, а в найгірших випадках до закриття туристичних підприємств. Щоб уникнути цього, компанії повинні впроваджувати ефективні фінансові стратегії, серед яких виділяють такі:

- диверсифікація послуг (нові турпродукти, внутрішній туризм, тематичні подорожі допомагають застерегтись від наслідків сезонності);
- цифровізація (автоматизація бронювання, обліку, маркетингу зменшує витрати та підвищує зручність);
- фінансове планування (системний аналіз доходів/витрат і прогнозування майбутніх надходжень);
- оптимізація витрат (перегляд договорів, скорочення непродуктивних витрат, відмова від витратних турпродуктів);
- інвестиції в сервіс і персонал (хороший сервіс дорівнює лояльні клієнти);
- фінансові резерви та страхування ризиків (допоможе уникнути лишніх витрат);
- партнерство з іншими компаніями (дасть змогу поділити витрати, виходити на нові ринки).

У підсумку можна зазначити, що фінансовий аналіз для туристичних підприємств – це не просто бухгалтерська формальність, а реальний інструмент, який допомагає бізнесу бути життєздатним і конкурентоспроможним. У світі, де туризм постійно стикається з новими викликами, від економічних криз до змін у споживчих уподобаннях, здатність

аналізувати фінансову ситуацію та оперативно реагувати на зміни є ключовим фактором успіху.

Ті компанії, які регулярно аналізують свої фінанси, швидко адаптуються до нових умов, ефективніше використовують ресурси та мають змогу інвестувати в розвиток. А в туризмі саме гнучкість, інновації та здатність швидко змінюватися – це основа довгострокового успіху. Тому подальший аналіз цієї сфери є важливою частиною успіху для туристичних підприємств та туристичної діяльності в цілому.

Список використаних джерел:

1. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 224 с.

2. Гаркава О. С. Методики оцінки фінансової діяльності туристичного підприємства. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/garkava.htm (дата звернення: 08.10.2025).

3. Аналіз рентабельності підприємства. URL: <https://studfile.net/preview/13220998/page:28/> (дата звернення: 08.10.2025).

4. Андренко І. Б. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму. Харків: ХНАМГ, 2008. 76 с.

5. Аналіз фінансового стану підприємства. URL: https://pidru4niki.com/1952090561329/menedzhment/analiz_finansovogo_stanu_pidpriyemstva (дата звернення: 08.10.2025).

УДК 338.48-6:641.5:005.21

Блюсюк І.І.¹, Долинська О.О.²

¹ студент, Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, м. Хмельницький

² PhD, доцент, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
м. Хмельницький